

Uchwała Nr XLIII/144/2018
Rady Powiatu Kamiennogórskiego
z dnia 29 maja 2018 r.

w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców Powiatu Kamiennogórskiego na lata 2018-2022.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 2 oraz art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017.1868) oraz art. 2 ust. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017.882) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuję się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców Powiatu Kamiennogórskiego na lata 2018-2022.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Kamiennogórskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA
RADY

Bożena Ziemiańska

UZASADNIENIE

do Uchwały Nr XLIII/144/2018 Rady Powiatu Kamiennogórskiego z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców Powiatu Kamiennogórskiego na lata 2018-2022.

Na podstawie art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017.882), ustanowiono Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022.

Głównym celem Programu jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi kompleksowej, wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, a także kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Podstawowymi podmiotami realizującymi Narodowy Program są ministrowie właściwi ze względu na cele Programu, w szczególności ministrowie właściwi do spraw: zdrowia, zabezpieczenia społecznego, rodziny, pracy, oświaty i wychowania, spraw wewnętrznych, sprawiedliwości oraz obrony narodowej a także Narodowy Fundusz Zdrowia oraz samorządy województw, powiatów i gmin. W realizacji zadań wynikających z Programu mogą uczestniczyć również organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne podmioty, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania Programu.

Określone w Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców Powiatu Kamiennogórskiego na lata 2018-2022 cele i zadania wynikają z celów i zadań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022.

Opracowując Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców Powiatu Kamiennogórskiego na lata 2018-2022 kierowano się przede wszystkim wytycznymi zawartymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, które zostały dostosowane do potencjału instytucjonalnego powiatu kamiennogórskiego. Cele i zadania mają charakter otwarty z możliwością jego dostosowywania do aktualnych potrzeb mieszkańców powiatu kamiennogórskiego.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

PRZEWODNICZĄCA
RADY
Bożena Ziemińska
Bożena Ziemińska

*po konsultacjach społecznych marzec-kwiecień
2018*

Załącznik do Uchwały Nr XLIII/144/2018
Rady Powiatu Kamiennogórskiego z dnia
29 maja 2018 r.

**PROGRAM
OCHRONY ZDROWIA
PSYCHICZNEGO
MIESZKAŃCÓW
POWIATU
KAMIENNOGÓRSKIEGO
NA LATA 2018-2022**

KAMIENNA GÓRA, MARZEC 2018

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO MIESZKAŃCÓW POWIATU KAMIENNOGÓRSKIEGO NA LATA 2018 – 2022

1. Wstęp

Niniejszy program opracowany został na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz.U. 2017.458) oraz zapisów art. 1-2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (j.t. Dz.U.2016.546 z późn. zm.).

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 zakłada trzy główne cele: zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki dostosowanej do ich potrzeb, prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Programu.

Cele i zadania przedstawione w Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego Mieszkańców Powiatu Kamiennogórskiego na lata 2018 – 2022, są zgodne z celami i zadaniami określonymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia, przewidzianymi do wykonania m.in. przez powiaty. Ponadto Program ma za zadanie również podniesienie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie postaw prozdrowotnych u dzieci oraz kształtowanie pozytywnych postaw dla osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie.

Realizacja, ze względu na charakter działań, określonych w niniejszym Programie, należeć będzie zarówno do powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego, jak i innych podmiotów wykonujących zadania z zakresu zdrowia psychicznego. Realizacja zadań programu wpisuje się w Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015-2020.

W realizacji zadań wynikających z Programu mogą uczestniczyć również organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne podmioty, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania Programu.

2. Diagnoza problemu zdrowia psychicznego w Polsce i w Powiecie Kamiennogórskim

Prognozuje się, że statystycznie, co czwarta osoba w Polsce będzie miała problemy ze zdrowiem psychicznym. Zaburzenia nastroju, to jedna z głównych przyczyn hospitalizacji, a samobójstwa to jedna z 10 najczęstszych przyczyn śmierci.

Analizując dane statystyczne, nietrudno zauważyć, że zaburzenia psychiczne mogą dotknąć każdego. Jednakże w dzisiejszym społeczeństwie, mimo znacznej powszechności tego problemu, nadal stygmatyzuje się osoby chore, a przyznawanie się do problemów psychicznych w naszym społeczeństwie w dalszym ciągu wiąże się z wykluczeniem czy wręcz napiętnowaniem społecznym¹. Znalazło to potwierdzenie w badaniach CBOS z 2002 i 2005 roku, w odpowiedzi na pytanie o cechy, po których można poznać osobę chorą psychicznie zdecydowana większość udzielanych odpowiedzi miała negatywny charakter i przedstawiała chorych jako osoby nieprzewidywalne, zaniedbane i groźne dla otoczenia².

Niemniej, niektóre grupy ludzi narażone są w większym stopniu na zaburzenia psychiczne. Zwłaszcza ludzie żyjący w złych warunkach ekonomiczno-społecznych, mniejszości etnicznej, osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków, osoby niepełnosprawne, rodziny i opiekunowie osób z zaburzeniami psychicznymi, osoby z przewlekłymi chorobami somatycznymi oraz ludzie, którzy przechodzą negatywne zmiany życiowe takie jak: śmierć kogoś bliskiego, choroba, utrata pracy, rozwód, rozwód rodziców, dłuższa rozłąka z rodziną. Także osoby, które we wczesnym dzieciństwie miały silnie stresujące i powtarzające się doświadczenia, m.in. przemoc fizyczna, przemoc emocjonalna, dzieci które były wykorzystywane seksualnie, zaniedbanie czy też miały dysfunkcyjne rodziny (np. były świadkami przemocy w rodzinie, uzależnienia rodziców, samobójstwa, rozwodu rodziców, przemocy słownej i nękania). Te zdarzenia mają długofalowe konsekwencje i wywierają negatywny wpływ na rozwój dziecka i jego funkcjonowanie w późniejszym życiu.

Tym osobom w szczególności zagrażają zaburzenia psychiczne i problemy ze zdrowiem psychicznym. Na podstawie dostępnych danych ok 10-12 % osób chorych psychicznie w Polsce dokonuje zamachu samobójczego. W zależności od różnych szacunków zaburzenia psychiczne towarzyszą samobójstwu od 27% do ponad 90%

¹ Studia Politicae Universitatis Silesiensis „Piętno : problem stygmatyzacji i wykluczenia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi”, Justyna Maciaszek, Tom 9, 299-315, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2012

² Schizofrenia w rodzinie a system wsparcia społecznego. Analiza socjologiczna, Mateusz Glinowiecki, praca doktorska przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. Anny Kwak, UW, Warszawa 2017

przypadków. Połowa osób, które giną w rezultacie samobójstwa, cierpi na zaburzenia depresyjne³.

W 2016 r. Komenda Główna Policji odnotowała 9,861 tys. prób samobójczych, 5,405 tys. osób odebrało sobie życie, w tym samym czasie w wypadkach drogowych zginęło ponad 3 tys. osób. Z czego 4,5 tys. osób które popełniły samobójstwo to mężczyźni, zaś ok. pół tysiąca z nich to dzieci i młodzież do 19 roku życia⁴. Polska jest dziś drugim po Niemczech krajem w Europie z największym odsetkiem zakończonych zgonem samobójstw wśród młodych ludzi⁵. Największą liczbę prób samobójczych w 2016 roku odnotowano w województwie śląskim (1436), najmniejszą (244) w województwie opolskim. Najwięcej (771) prób samobójczych zakończonych zgonem, odnotowano w województwie mazowieckim, najmniej (129) w województwie opolskim⁶.

Tabela nr 1

Liczba zamachów samobójczych w porównaniu do dokonanych samobójstw na tle Polski i Dolnego Śląska.

		lata							
		2013	%	2014	%	2015	%	2016	%
Polska	Ilość zamachów samobójczych	8575	71,15	10207	60,40	9973	57,03	9861	54,81
	Ilość samobójstw	6101		6165		5688		5405	
Województwo dolnośląskie	Ilość zamachów samobójczych	563	86,97	683	81,12	619	78,51	608	74,01
	Ilość samobójstw	484		554		486		450	

Zródło: opracowanie własne Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze na podstawie danych ze strony www.statystyka.policja.gov

Typowy portret samobójcy to mężczyzna, wiek ok. 30-34 lat, kawaler, mieszkający na wsi lub w małej miejscowości⁸. Samobójstwa u mężczyzn związane są przede wszystkim

³http://www.bbmh.manchester.ac.uk/cmhr/research/centreforsuicideprevention/suicideinprisons/report_2013.pdf, dostęp 16.02.2018, str. 4,18

⁴<http://zobacznikam.pl/>, dostęp 26.02.2018

⁵<http://kurier.pap.pl/depesza/181416/Trudne-dziecinstwo-wielokrotnie-zwieksza-ryzyko-prob-samobojczych>, dostęp 5.03.2018

⁶Zamachy samobójcze w 2016r., GUS, Notatka informacyjna

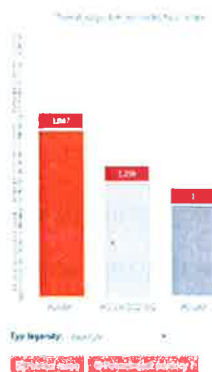
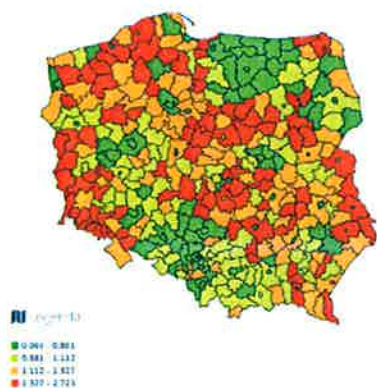
⁷<http://www.statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/zamachy-samobojcze/122324,Zamachy-samobojcze-od-2013-roku.html>, dostęp 16.02.2018r.,

z nietolerancją, stygmatyzacją chorób psychicznych szczególnie w małych miejscowościach, wsiach, brakiem wsparcia i zrozumienia ze strony najbliższych, wstydem przed szukaniem pomocy u lekarza specjalisty. Mężczyzna także szybciej i pod wpływem impulsu podejmuje decyzję o popełnieniu samobójstwa, często także jak wynika z danych statystycznych samobójstwo jest poprzedzone nadużywaniem alkoholu i narkotyków.

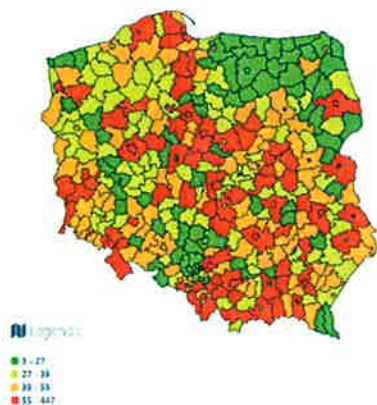
Nie inaczej sytuacja przedstawia się w powiecie kamiennogórskim oraz powiatach ościennych, co przedstawiają poniższe wykresy, wykres nr 1 w postaci graficznej przedstawia standaryzowany wskaźnik umieralności ze względu na ilość ludności, wiek, płeć drugi wykres pokazuje bezwzględną liczbę zgonów.

Wykres nr 1. Standaryzowany wskaźnik umieralności spowodowany samobójstwem w powiatach w latach 2013-2015, w tym porównanie powiatu kamiennogórskiego na tle województwa dolnośląskiego i polski.

Źródło: wykres pochodzi ze strony <http://bazawiedzy.pzh.gov.pl/atlas>, dostęp 26-02-2018r.

Wykres nr 2. Bezwzględna liczba zgonów spowodowana samobójstwem w powiatach w latach 2013-2015, w tym porównanie powiatu kamiennogórskiego na tle województwa dolnośląskiego i polski.

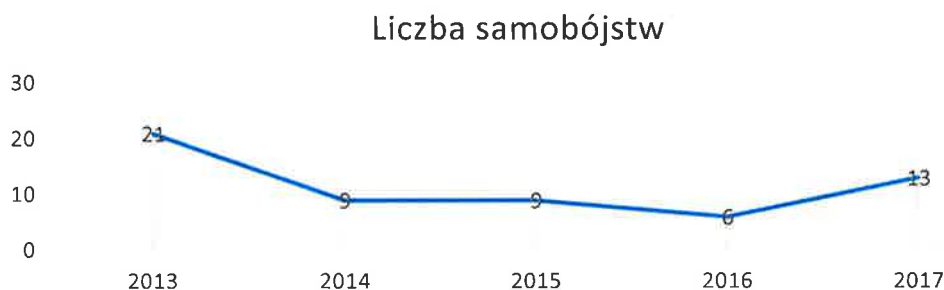
Źródło: wykres pochodzi ze strony <http://bazawiedzy.pzh.gov.pl/atlas>, dostęp 26-02-2018r.

⁸ <https://www.polskieradio.pl/7/6567>, na podstawie wywiadu a z prof. Piotrem Galeckim, Krajowym Konsultantem ds. Psychiatrii, dostęp 26.02.2018r.

Jak wynika z wykresu nr 1, powiat kamiennogórski w latach 2013-2015 posiadał bardzo wysoki standaryzowany wskaźnik umieralności spowodowany samobójstwami, wyższy niż w całym województwie dolnośląskim.

Wykres nr 3. Liczba samobójstw dokonanych w powiecie kamiennogórskim.

Źródło: opracowanie własne Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze na podstawie danych udostępnionych przez Komendę Powiatowej Policji w Kamiennej Górze oraz danych z <http://bazawiedzy.pzh.gov.pl/atlas>

Zgodnie z powyższymi danymi najgorzej sytuacja wyglądała w naszym powiecie w 2013 r., od 2014 roku liczba samobójstw systematycznie spada. Nadal jednak alarmujący jest fakt, że w latach 2013-2017 aż 58 osób popełniło samobójstwo, a ok. 95 % z ogółu stanowili mężczyźni.

Choroby psychiczne, zaburzenia psychiczne, czy też samobójstwo w rodzinie, w szczególności w małych miejscowościach i wsiach wciąż stanowią tematy tabu. Także korzystanie z pomocy psychiatry, psychologa czy pobyt w szpitalu psychiatrycznym jest wciąż negatywnie postrzegany przez społeczeństwo, a akceptacja przez środowisko czy przez pracodawcę osoby z zaburzeniami psychicznymi jest nadal trudne. Mimo tego obraz osoby z zaburzeniami psychicznymi powoli klaruje się w społeczeństwie, także ze względu na masowość problemu.

Na terenie województwa dolnośląskiego w 2016 funkcjonowało 19 zakładów stacjonarnej opieki psychiatrycznej (20 zakładów w 2014 r.), w tym: po 5 szpitali psychiatrycznych i ośrodków leczenia odwykowego alkoholowego oraz 2 ośrodki Monaru. Ośrodki te dysponowały łącznie 2444 łózkami, w których w ciągu roku leczyło się 16,6 tys. chorych. Przeciętny pobyt chorego trwał 48,2 dnia, zatem okresy hospitalizacji były dłuższe niż w szpitalach ogólnych. Najwięcej łóżek było w szpitalach psychiatrycznych (1292) i leczyło się w nich ok.13,5 tys. chorych. Przeciętny pobyt chorego w szpitalu

psychiatrycznym wyniósł ponad 32 dni. Ośrodki leczenia odwykowego alkoholowego dysponowały 188, a ośrodki Monaru 94 łózkami.

Przeciętny pobyt chorych wyniósł w nich odpowiednio ponad 33 oraz 103 dni. W zakładach opiekuńczo-leczniczych do dyspozycji pacjentów było 870 łóżek, a chorzy spędzali tam przeciętnie ponad 247 dni.⁹

W najbliższej okolicy powiatu kamiennogórskiego znajdują się szpital Specjalistyczny im. dra Alfreda Sokołowskiego w Wałbrzychu, w posiadający dwa oddziały psychiatryczne zlokalizowane w samodzielnym budynku przy ul. Batorego 4 w Wałbrzychu tj. Oddział Psychiatryczny zamknięty oraz Oddział Dzienny Psychiatryczny, przy szpitalu działają także poradnie: zdrowia psychicznego, zdrowia psychicznego dla dzieci oraz poradnia terapii i uzależnień dla dzieci i młodzieży.

Obecnie na terenie powiatu kamiennogórskiego mieszkańcy mogą skorzystać z bezpłatnych porad psychiatry w ramach NFZ w Centrum Higieny Psychiczej w Kamiennej Górze. Z danych udostępnionych przez CHP wynika, że w latach 2015-2017 zostało zarejestrowanych ok. 700 jednostek chorobowych. W Centrum Higieny Psychiczej można uzyskać pomoc w zakresie leczenia chorób psychicznych, uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu.

W latach 2012-2015 w powiecie kamiennogórskim funkcjonowała Poradnia Zdrowia Psychicznego, która istniała przy Powiatowym Centrum Zdrowia w Kamiennej Górze. W okresie działania poradni zostało udzielonych 2270 porad.

Tabela nr 2

Dane Powiatowego Centrum Zdrowia w Kamiennej Górze Sp. z o.o. dotyczące ilości udzielonych porad w Poradni Zdrowia Psychicznego.

Rok działania	Ilość udzielonych porad
2012	574
2013	553
2014	650
2015 (do października)	493

Źródło: opracowanie własne Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze na podstawie danych udostępnionych przez PCZ sp. z o.o.

Jak widać liczba udzielonych porad w roku 2014 znacząco wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim. Rok 2015 był ostatnim rokiem działania poradni. Od stycznia do

⁹ Ochrona Zdrowia i Pomoc Społeczna w Województwie Dolnośląskim w latach 2014-2016, Urząd statystyczny we Wrocławiu

października 2015r. udzielonych zostało 493 porad. Jedynym powodem zamknięcia Poradni Zdrowia Psychicznego mimo znaczącego zapotrzebowania na taką działalność medyczną, był brak lekarza specjalisty. Pomimo czynionych wysiłków Prezesa Powiatowego Centrum Zdrowia w Kamiennej Górze, nadal brak jest lekarza specjalisty, który chciałby poprowadzić taką poradnię.

Pomocy psychologiczno-pedagogicznej w tym pomocy logopedycznej dla dzieci i młodzieży udziela Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Kamiennej Górze, która w zakresie statutowego działania posiada m.in. diagnozowanie dzieci i młodzieży oraz udzielanie dzieciom i młodzieży bezpośredniej pomocy psychologiczno – pedagogicznej. Ogółem w poradni w latach 2015 - 2017 Zespół Orzekający wydał 20 orzeczeń dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. Liczbę dzieci przyjętych przez poradnię przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 3

Liczba dzieci przyjętych przez Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną w latach 2015 – 2017.

	2015	2016	2017
Liczba dzieci przyjętych przez poradnię	4709	4944	4882
Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju	32	30	33

Źródło: opracowanie własne Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze na podstawie danych udostępnionych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Kamiennej Górze.

Jak wynika z powyższych danych liczba dzieci przyjętych przez Poradnię Psychologiczno - Pedagogiczną w latach 2015 - 2017 wynosi:, 14 535 z czego 0,14 % stanowią dzieci z zdiagnozowanymi zaburzeniami psychicznymi.

Przygotowanie dzieci i młodzieży z różnymi zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnościami do osiągnięcia jak najwyższego stopnia samodzielności i zaradności jest misją Zespołu Szkół Specjalnych w Kamiennej Górze. Obecnie do Zespołu Szkół Specjalnych uczęszcza 63 uczniów.

Tabela nr 4

Liczba dzieci uczęszczających do Zespołu Szkół Specjalnych w Kamiennej Górze, stan na 30 września 2017r.

	Liczba uczniów	Liczba uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi i autyzmem
Przedszkole Specjalne	5	4
Szkoła Podstawowa Specjalna nr 3	33	21
Gimnazjum Specjalne nr 3	9	6
Szkoła Specjalna Przystosabijająca do Pracy	16	11

Źródło: opracowanie własne Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze, stan na dzień 30 września 2017r.

Do Zespołu Szkół Specjalnych przyjmowani są uczniowie na podstawie orzeczenia wydanego przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną lub inną poradnię psychologiczną, których rodzice (opiekunowie prawni) wyrazili na to zgodę. Do przedszkola przyjmowane są dzieci od 3 r.ż. (w uzasadnionych przypadkach od 2,5 r.ż.), które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego, na wniosek rodziców lub posiadające skierowanie wydane przez Starostę kamiennogórskiego.

Podstawowym elementem integracji społecznej oraz rehabilitacji zawodowej osób chorych psychicznie jest aktywność zawodowa. Dlatego też jednym z podstawowych działań Powiatowego Urzędu Pracy w Kamiennej Górze jest promocja zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia, aktywizacja zawodowa, w tym min. dla osób niepełnosprawnych. Dodatkowo zgodnie z przepisami Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności pracownik oraz pracodawca mogą liczyć na dodatkowe korzyści.

W powiecie kamiennogórskim, działa Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. W latach 2014-2017 zostało wydanych 3370 orzeczeń o niepełnosprawności w tym 362 orzeczenia o niepełnosprawności było wydanych na podstawie choroby psychicznej (ok. 11 % wszystkich orzeczeń).

Tabela nr 5

Dane statystyczne Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kamiennej Górze za lata 2014-2017 dotyczące ilości wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w tym z kodu O2-P.

Rok	Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności ogółem		Orzeczenia z oznaczeniem O2-P ¹⁰	
	Dorośli	Dzieci	Dorośli	Dzieci
2014	754	151	79	12
2015	790	144	91	12
2016	634	119	93	4
2017	654	124	67	4

Źródło: opracowanie własne Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze.

Widoczny jest spadek ilości wydanych orzeczeń o niepełnosprawności, a także znaczny spadek orzeczeń z oznaczeniem O2-P u dorosłych w roku 2017 i u dzieci w latach 2016-2017. Spadek wydanych orzeczeń niepełnosprawności jest m.in. związany ze spadkiem ilości składanych wniosków.

¹⁰ O2-P – choroby psychiczne, w tym m.in. osoby z zaburzeniami psychotycznymi, zaburzeniami nastroju, utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia czy zespołami otępiennymi.

Tabela nr 6

Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Kamiennej Górze dotyczące ilości osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w tym, osób chorych psychicznie i upośledzonych umysłowo. Dane statystyczne za lata 2014-2017.

Lata	Osoby bezrobotne niepełnosprawne	W tym osoby bezrobotne z orzeczoną z chorobą psychiczną	W tym osoby bezrobotne upośledzone umysłowo
2014	182	22	2
2015	148	19	2
2016	127	18	2
2017	105	15	3

Źródło: opracowanie własne Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze.

W związku z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Kamiennej Górze za lata 2014-2017 można również zaobserwować spadek osób poszukujących pracy z orzeczeniem o niepełnosprawności (w tym osób z orzeczoną chorobą psychiczną).

Udzielanie pomocy w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych, zdrowotnych, społecznych, osobą przewlekle chorym psychicznie i upośledzonym umysłowo (typ A i B) są zadaniami statutowymi Powiatowego Ośrodka Wsparcia - Środowiskowego Domu Samopomocy w Kamiennej Górze. Jest to dom pobytu dziennego, gdzie osoby po 18 r.ż. otrzymują profesjonalną pomoc. Liczba osób mogących korzystać ze wsparcia systematycznie rośnie, obecnie z tej formy pomocy korzysta 36 osób (w 2011 r. – miejsc było 30).

Osoby Niepełnosprawne w tym osoby chore psychicznie mogą także korzystać z pomocy udzielanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kamiennej Górze m.in. w zakresie dofinansowywania turnusów rehabilitacyjnych¹¹, likwidacji barier architektonicznych i technicznych a także mogą korzystać z dofinansowywania środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych czy też sprzętu rehabilitacyjnego¹².

Na terenie powiatu kamiennogórskiego od 1987 roku istnieje Dom Pomocy Społecznej w Szarocinie. Dom sprawuje opiekę całodobową dla 139 osób niepełnosprawnych intelektualnie. Mieszkańcy DPS aktywnie uczestniczą w życiu społecznym i kulturalnym. Mieszkańcami opiekuje się wykwalifikowany 90 osobowy personel. DPS jest samodzielną jednostką organizacyjną pomocy społecznej powiatu kamiennogórskiego.

¹¹ W 2017 r. do PCPR w Kamiennej Górze wpłynęło 82 wnioski o dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych w tym 11 wniosków dot. dzieci.

¹² W 2017 r. do PCPR w Kamiennej Górze wpłynęło 542 wnioski o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych i technicznych a także dofinansowywanie środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych czy sprzętu rehabilitacyjnego.

3. Wnioski

Niezbędne są działania informacyjno-edukacyjne oraz promujące zdrowie psychiczne, które będą realizowane na bazie powyższego Programu. Ważne jest także kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, w szczególności zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na stan zdrowia. Szczególną rolę odgrywają tu szkoły, rodzina, które kształtują postawy życiowe, uczą tolerancji i właściwego zachowania w stosunku do innych ludzi. Szkoła jest także pierwszym środowiskiem, gdzie nauczyciele oraz pedagodzy są w stanie najłatwiej i najtrafniej, rozpoznać potrzeby dzieci i młodzieży oraz udzielić im odpowiedniego wsparcia.

W niedługim czasie w związku z planowaną nowelizacją ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, zostanie najprawdopodobniej rozszerzony katalog osób uprawnionych mogących skorzystać z bezpłatnych porad prawnych - o osoby niepełnosprawne, w tym osoby chore psychiczne i ich rodziny.

W Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego przewidziano dla powiatów jako zadanie priorytetowe utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego, zgodnie z założeniami twórców NPOZ, centrum świadczy pomoc czynną, tj. leczenie i wsparcie dla osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi, wymagającym *ciągłej i długoterminowej* opieki, opieki dla osób z zaburzeniami epizodycznymi lub nawracającym i udzielaniu pomocy doraźnej – osobom w stanach nagłych i pilnych a także pomocy konsultacyjnej.

Jednakże ze względu na brak specjalistów na naszym terenie, a także brak odpowiedniego miejsca, budynku oraz stosunkowo niewielkiego zapotrzebowania na tak rozbudowane Centrum Zdrowia Psychicznego - Powiat Kamiennogórski, na razie nie przewiduje utworzenia CZP, co nie oznacza, że w latach następnych taka możliwość nie będzie brana pod uwagę. Mając na uwadze ochronę zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym mieszkańców powiatu kamiennogórskiego, a także zwiększenie integracji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznym oraz dążenie do zapewnienia osobom psychicznie chorym, równego dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, opracowano poniższy harmonogram mający za zadanie postawienie realnych celów i zadań, które mają swoją podstawę w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz.U. 2017.458), a które to cele są dostosowane do realnych możliwości i zapotrzebowania dla mieszkańców powiatu kamiennogórskiego.

**HARMONOGRAM
REALIZACJI CELÓW ZAWARTYCH
W PROGRAMIE OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO MIESZKAŃCÓW POWIATU
KAMIENNOGÓRSKIEGO
na lata 2018-2022**

Cel główny	Cele szczegółowe	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji	Uwagi Mierniki efektywności
1. Ochrona zdrowia i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.	1.1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego.	1.1.1. Opracowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla mieszkańców powiatu Kamiennoogórskiego na lata 2018-2022.	Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze	II kwartał 2018	Uchwała Rady Powiatu, dot. przyjęcia programu
		1.1.2. Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego.	Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze Jednostki organizacyjne	Zadanie ciągłe	Co roczne sprawozdania począwszy od I połowy 2019
	1.2 Podniesienie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie postaw prozdrowotnych u dzieci – profilaktyka oraz kształtowanie pozytywnych postaw dla osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie.	1.2.1. Opracowanie przewodnika o dostępnych formach pomocy dla osób chorych psychicznie w formie elektronicznej i zamieszczenie go na stronach internetowych Starostwa Powiatowego w Kamiennej Górze, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kamiennej Górze i Powiatowego Urzędu Pracy w Kamiennej Górze.	Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze, DPS, POW ŚDS	Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze, DPS, POW ŚDS	III kwartał 2018

			Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze przy pomocy szkół i NGO	W trakcie trwania programu lata 2018-2022	Ilość uczniów i szkół uczestniczących w konkursach
1.2.2.	Przygotowanie konkursów dla szkół na terenie powiatu kamiennogórskiego w zakresie szeroko pojętego zdrowia psychicznego.				
1.3.	Zapobieganie zaburzeniom psychicznym				
1.3.1.	Współpraca z Powiatowym Centrum Edukacji w Kamiennej Górze w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży u których występują ryzyko wystąpienia zaburzeń psychicznych oraz u których już występują takie zaburzenia zachowania.		Dyrektorzy Szkół, pedagodzy szkolni, pracownicy dziecięcej świetlicy Śródowniskowej	Zadanie ciągłe	-
1.3.2.	Przeciwdziałanie agresji w szkole, negowanie działań agresywnych. Pomaganie ofiarą przemocy w szkole, uczulanie uczniów na akty przemocy także w świecie wirtualnym.		Dyrektorzy Szkół, pedagodzy szkolni, nauczyciele, pracownicy dziecięcej świetlicy Śródowniskowej	Zadanie ciągłe	-
1.3.3.	Lekcje wychowawcze w szkołach, pogadanki, akcje prozdrowotne.		Dyrektorzy Szkół, pedagodzy szkolni	Zadanie ciągłe	Ilość godzin związanych z tematyką zdrowia psychicznego
1.3.4.	Profilaktyka narkomanii i alkoholizmu – szkolenia dla rodziców, nauczycieli, akcje informacyjne dla uczniów.		Komenda Powiatowa Policji w Kamiennej Górze Dyrektorzy Szkół, pedagodzy szkolni, pracownicy dziecięcej świetlicy Śródowniskowej	Zadanie ciągłe	Liczba odbytych szkoleń, wykładów innych działań.
1.3.5.	Udział w koloniach letnich, półkoloniach i zimowiskach min. dla dzieci w rodzinach których występuje problem z alkoholem, niepełnosprawnością.		Dyrektorzy Szkół, pedagodzy szkolni, pracownicy dziecięcej	Zadanie ciągłe	Ilość dzieci

2. Zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi	2.1 Zapewnienie wsparcia umożliwiającego ludziom z zaburzeniami psychicznymi udział we wszystkich aspektach życia społecznego, tworzenie sieci oparcia społecznego poprzez aktywne współdziałanie z osobami niepełnosprawnymi.	1.3.6. Współpraca z Punktem konsultacyjnym dla ofiar przemocy a także dla osób uzależnionych i współuzależnionych a także innymi instytucjami na terenie powiatu, zapobiegający patologiom społecznym.	Świętlicy Środowiskowej	Dyrektorzy Szkół, pedagogi szkolni, pracownicy dziewięcioletniej Świętlicy Środowiskowej	Zadanie ciągłe	-		
		2.1.1. Wspólne organizowanie imprez, konkursów, zawodów, spotkań	Kierownik POW	Zadanie ciągłe	Ilość integracyjnych wyjść, imprez, konkursów			
		2.1.2. Treningi funkcjonowania w życiu codziennym min: dbałości o wygląd zewnętrzny, nauki higieny, umiejętności praktycznych, gospodarowania własnymi środkami finansowymi.	Kierownik POW	Zadanie ciągłe	-			
		2.1.3. Integracja społeczna z osobami z zaburzeniami psychicznymi głównie przez wyposażenie ich w kompetencje umożliwiające pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznej dostępnej osobom sprawnym, a także przez zmianę istniejących stereotypów dotyczących oceny przydatności społecznej tych osób.	Kierownik POW ŚDS Dyrektor DPS Dyrektorzy Szkół, pedagogi szkolni, pracownicy dziewięcioletniej Świętlicy Środowiskowej	Zadanie ciągłe	-			
		2.1.4. Treningi umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów kształtowanie właściwych relacji z innymi osobami oraz relacji społecznych.	Kierownik POW ŚDS, PCPR Dyrektor DPS,	Zadanie ciągłe	Ilość turnusów rehabilitacyjnych w ciągu roku			
		2.1.5. Uczestnictwo osób chorych psychicznie i umysłowo w turnusach rehabilitacyjnych.	Kierownik POW	Zadanie ciągłe	Ilość zajęć sportowych, rekreacyjnych i turystycznych w ciągu roku			
		2.1.6. Organizowanie i dofinansowanie udziału dla osób z zaburzeniami psychicznymi udziału w zajęciach promujących sport, rekreacje i turystykę	ŚDS, Dyrektor DPS, Dyrektor PCPR, Dyrektor ZSS	Zadanie ciągłe	-			

3. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi	3.1. Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym zaburzeniami psychicznymi.	PUP Kamienna Góra	Zadanie ciągłe	Ilość szkoleń, ilość osób bezrobotnych z zaburzeniami psychicznymi którzy otrzymali propozycje pracy lub etat			
				3.1.1. Udzielanie informacji o usługach rynku pracy tj. pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe i szkolenia.			
				3.2. Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi			
4. Dażenie do zapewnienia osobom chorym psychicznie dostępu do specjalistycznej opieki	4.1 Przywrócenie działalności Poradni Zdrowia Psychicznego	4.1.1. Zatrudnienie lekarza specjalisty oraz podpisanie przez PCZ w Kamiennej Górze umowy z NFZ na prowadzenie Poradni zdrowia psychicznego	Do końca 2022	Utworzenie Poradni Zdrowia Psychicznego			
				4.2. Konsultację psychologiczną uczestników Powiatowego Ośrodka Wsparcia - Środowiskowego Domu Samopomocy	Kierownik POW ŚDS Dyrektor DPS	Zadanie ciągłe	Ilość godzin konsultacyjnych z podziałem na indywidualnie i grupowe w ciągu roku
				4.2.1. Poradnictwo psychologiczne indywidualne i grupowe			
	4.3. Szkolenia	4.3.1. Szkolenia dla terapeutów z zakresu promocji zdrowia psychicznego i rozwiązywania problemów osób z zaburzeniami psychicznymi	Kierownik POW ŚDS Dyrektor DPS	Zadanie ciągłe	Ilość szkoleń terapeutów w ciągu roku		
		4.3.2. Samokształcenie – szkolenia wewnętrzne	Kierownik POW ŚDS Dyrektor DPS	Zadanie ciągłe	Ilość szkoleń		

4. Monitoring i sprawozdawczość

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o coroczne sprawozdania podmiotów zaangażowanych w jego realizację i wskazanych w Harmonogramie zadań Programu, jako jednostki odpowiedzialne.

Corocznie, w ramach monitoringu zostanie przedstawiona informacja z wykonania zadań Programu – Zarządowi Powiatu Kamiennogórskiego i wymaganych sprawozdań jednostek zewnętrznych.

Program będzie realizowany w partnerstwie z następującymi podmiotami:

- » Dom Pomocy Społecznej w Szarocinie,
- » Dziecięca Świetlica Środowiskowa w Kamiennej Górze,
- » Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kamiennej Górze,
- » Powiatowe Centrum Zdrowia w Kamiennej Górze Sp. z o.o.,
- » Powiatowe Centrum Edukacji – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kamiennej Górze,
- » Powiatowy Urząd Pracy w Kamiennej Górze,
- » Powiatowy Ośrodek Wsparcia – Środowiskowy Dom Samopomocy w Kamiennej Górze,
- » Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kamiennej Górze,
- » Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kamiennej Górze,
- » szkoły,
- » Komenda Powiatowej Policji w Kamiennej Górze,
- » organizacje pozarządowe mające w statucie pomoc osobom chorym psychicznie,
- » publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

PRZEWODNICZĄCA
RADY
Bożena Ziemińska
Bożena Ziemińska